

Plattjordingarna anfaller

En välvd horisont, en anad krökning av en sfär registreras av en kamera från jordens tak. Är det en rundning av ett klot som jag ser? Eller är det liksom den platta sidan av en uppochnedvänd svävande, gigantisk kon eller fia-pjäs med en ringmur av is? Är det jorden?

Finns det verkligen plats för tvivel? Skall man tro på troll?

Från min tv-soffa ser jag folk som klättrar i berg. Iskalla berg. Förfrysningar, tårar och svartnande fingrar som aldrig släpper taget. De djärva finns som alltid strävat på mot strömmen. Människor som aldrig gav sig.

Som Andrea Barnes till exempel. Den kanadensiska kvinnan som i början på sextiotalet ensam gav sig ut på snöskoter över vidderna, för att leta upp den barriär av is som hon menade omgav oss. Det vi kallar sydpolen men som enligt Barnes är den is som kringgärdar plattjordens skiva.

Hon försvann i ismassorna men lämnade en hastigt nedskriven lapp efter sig.

Själva basen för gemene mans vetande tycks urholkas i takt med att några få besitter allt exklusivare kunskaper som i detalj beskriver en mycket komplex värld. Bildligt talat öppnas utrymme underifrån för alternativa bubblor. Subgrupper av alla slag odlar och kommunicerar sitt konspirationstänkande. Inte minst [plattjordingarna](#).

Människor påstår alltså att jorden är platt, trots att det finns en del besvärande bevis för att hon är en sfär. Förvirringens tid är lika svår som oväntad. Dolda agendor har förvänt synen på oss och då stiger bondförnuftet i kurs. Vet vi verkligen vad vi tror oss veta?

Det är naturligtvis möjligt att tänka sig både det ena eller

andra, bara inte säga det högt, tänker den som är civiliserad. Vi är upplysta och har välgrundade åsikter. Ibland välsignade åsikter. Vi kanske inte alltid kan leda i bevis vad vi tror oss veta, men vi vet. Och att "veta" är väl ändå annat än att "tro"?

Jo, man kan tro att man vet. Till exempel att Antarktis är den yttersta gränsen för vår platta skiva och att vi omges av en hiskligt lång ringmur av is. Av Antarktis is. Nordpolen alternativt Jerusalem utgör navet på vår platta jord.

Känns riktigt medeltida. Eller hur.

Jag tar en sväng till min lokale New Agebokhandlare för att leta efter plattjordslitteratur. Där finner jag ingenting i ämnet. Lustigt nog. Istället blir jag bläddrande i den albanske professorn Hoax bok *Lemurianerna, den tredje rotrasen i Tibet*. Professor Hoax, [Madame Blavatskys](#) lydiga redskap.

Vid hastig genomläsning slår det mig att vi människor har ett fundamentalt behov av andlig stretching. Vi står helt enkelt inte ut med den krassa verkligheten. Vår fantasi kräver näring. Våra korta liv behöver poesi. Befängda idéer kanske berikar?

I Hoax bok kan jag läsa om hur lemurianerna, bland många färdigheter, besatt förmågan att levitera och behövde alltså aldrig klättra upp på världens tak. De var övertygade om att jorden var ett klot. De var allseende och kunde se allt vi människor, tänkt, gjort och rodnat över i alla tider.

Kanske såg de Samuel Rowbotham som skickligt pläderade för att jorden är platt.

Horisonten är platt, det kan ju alla se och för Rowbotham blev det utgångspunkten för [The Bedford Level Experiment](#). Han levde och rörde sig i trakterna av The Fens i östra England och där är det platt som i Holland. I den spikraka kanalen The Bedford Level såg han beviset för en platt jord. Rowbotham skrev sedan

Zetetic Astronomy – The Earth not a Globe 1864. Han klängde sig fast vid sin platta jord och tog den med till USA.

Hans sentida efterföljare "[Mad](#)" [Mike Hughes](#) skjuter upp sig, om han nu gjorde det, i sin av skrot byggda, [ångdrivna raket](#). För att krossa NASAs och andra "illvilliga" konspiratörers, kanske frimurarnas, photoshopade bilder av den "runda bollen" i skyn. Hughes plan att skjuta i väg sig från en högt svävande ballong, plåta pannkakan och därefter bli guvernör i Kalifornien, sponsras av plattjordingarna. Hughes tror på en återgång till medeltiden. Bara han får mer pengar.

Kan en amatör som jag förstå gravitationen? Relativitetsteorin? Krökta rummet? Historien vimlar av välgrundade antaganden som förkastats. En sund skepticism håller fötterna kvar på jorden, men *din* skepsis halkar ofta över i förnekelse. Och det finns ett hav av blå ögon att fiska ur. Om de nu inte rinner ut över kanten. Intuition kan vara bra, leder oss in i nya tankebanor men ibland in i fel "kanal". Rowbothams plattjorda bevis kom till på grund av atmosfärisk refraktion. Det vet ju alla. Utom Rowbotham.

Felaktiga påståenden tillskrivna någon eller något, får jorden att gå runt. De drar igång diskussioner som blir självgenererande och ger oss sysselsättning.

Det påstås ofta att det hos medeltida människor fanns en utbredd tro på den platta jorden. Men det är en myt det också. Ett arvegods, ett eko som dröjer kvar från 1800-talet. Den "platta jorden" var ett osakligt tillhygge i striden mellan naturvetenskapen och kyrkan, säger [nutida forskare](#), som gärna vill sticka hål på vår tro att medeltidens människor var plattjordingar. Det där har ingen någonsin trott på, menar forskarna.

Det var i den debatten, där platta pajer av alla slag tilläts, och kastades, som Rowbotham kajkade in i sin kanal.

Den stora förvirringens tid är som sagt svår att leva i. Vilka

är egentligen plattjordingarna? Extrema kreationister och fundamentalister ligger rätt bra till, de har alltid bebott den platta jorden. Vilka fler? Är det alla tvivlare i minoritet? Var Newton en foliehatt? Det är svårt att dra en gräns. Toleransen är inte på uppåtstående. Ändå ökar acceptansen för alternativa sanningar. Lägg därtill risken eller möjligheten, att som i [Poes lag](#), få sin parodi på det extrema att uppfattas som allvarligt menad.

De snabba kommunikationer som skall förena oss har fört med sig oanade möjligheter till hat. "Jordlinjer" skiljer oss åt, skär genom allt. Splittrar alla. Vi omges snart av en hiskelig ringmur av is. Var och en. Kan det vara så illa att alla som inte tänker som jag har fel och bör förgöras?

Historien är platt. Framtiden är mörk. Möjligen något krökt och relativ. Men jag sätter ändå en hundring på att jorden är ett klot. Det är väl så mycket jag törs säga. Och att Samuel Rowbotham fanns. Verkligen.

Men Andrea Barnes då? Ja, hon fanns. Som en fiktiv figur framtagen i den [fejtkade dokumentären Search of the Edge](#), i syfte att lära kanadensiska studenter kritiskt tänkande.

Filmen är i hela sin längd en lysande illusion. Man törs bara inte gissa hur många som svalde den. Se den så får du veta vad som stod på lappen. Som inte fanns.

Text: Farbror Mosterberg

Bild: Träsnitt av Camille Flammarion: L'Atmosphere – Météorologie Populaire, Paris 1888. Färglagd av Hugo Heikenwaelder 1998, bearbetad av Jürgen Kummer 2010. Wikimedia Commons.

Fotnot: Om vi håller oss till den gängse mytologin så sjönk kontinenten Lemuria till Stilla Havets botten. Men enligt Hoax teori flydde lemurianerna till Tibet. Som av ett märkligt sammanträffande betyder "[Hoax](#)" bluff på engelska. Som ju alla

vet.